

III

(Citi tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS ZONA

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDES LĒMUMS

Nr. 83/18/COL

(2018. gada 26. septembris)

par uzņēmumam *Landsvirkjun* izsniegtajām valsts garantijām attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem (Islande) [2019/156]

EBTA UZRAUDZĪBAS IESTĀDE ("Iestāde"),

ņemot vērā:

Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu ("EEZ līgums"), jo īpaši tā 61. pantu,

EEZ līguma 26. protokolu,

Nolīgumu starp EBTA valstīm par Uzraudzības iestādes un Tiesas izveidi ("Uzraudzības iestādes un Tiesas nolīgums"), jo īpaši tā 24. pantu,

Uzraudzības iestādes un Tiesas nolīguma 3. protokolu ("3. protokols"), jo īpaši tā II daļas 7. panta 2. punktu,

uzaicinot ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes ⁽¹⁾ un ņemot vērā šīs piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

- (1) Iestāde 2017. gada 3. maijā sāka oficiālu izmeklēšanu saistībā ar iespējamu valsts atbalstu, kas piešķirts uzņēmumam *Landsvirkjun*, izsniedzot valsts garantijas attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem ("procedūras sākšanas lēmums") ⁽²⁾.
- (2) Uzņēmums *Landsvirkjun* 2017. gada 15. septembra vēstulē ⁽³⁾ iesniedza savas piezīmes ⁽⁴⁾. Savukārt Iestāde iesniedza šīs piezīmes Islandei ⁽⁵⁾. Iestāde nesaņēma piezīmes no citām ieinteresētajām personām.
- (3) Islandes iestādes iesniedza savas piezīmes 2017. gada 25. septembra vēstulē ⁽⁶⁾.
- (4) Iestāde 2018. gada 23. martā tikās ar uzņēmuma *Landsvirkjun* un Islandes iestāžu pārstāvjiem. Pēc sanāksmes un Iestādes jautājumu saņemšanas 2018. gada 27. martā ⁽⁷⁾ uzņēmums *Landsvirkjun* 2018. gada 11. aprīlī iesniedza papildu informāciju ⁽⁸⁾. Islandes iestādes 2018. gada 12. aprīlī informēja Iestādi, ka tās piekrīt uzņēmuma *Landsvirkjun* argumentiem, un neuzskatīja, ka jāiesniedz papildu apsvērumi ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ 2017. gada 3. maija Lēmums Nr. 85/17/COL sākt oficiālo izmeklēšanas procedūru saistībā ar iespējamu valsts atbalstu, kas piešķirts uzņēmumam *Landsvirkjun*, izsniedzot valsts garantijas attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem (OV C 242, 27.7.2017., 6. lpp., un EEZ papildinājums Nr. 46, 27.7.2017., 1. lpp.).

⁽²⁾ *Ibid.*

⁽³⁾ Dokuments Nr. 874341.

⁽⁴⁾ Pēc uzņēmuma *Landsvirkjun* 2017. gada 8. augusta pieprasījuma (dokuments Nr. 869480) Iestāde pagarināja termiņu piezīmju iesniegšanai līdz 2017. gada 15. septembrim (dokuments Nr. 869479).

⁽⁵⁾ Dokuments Nr. 878807.

⁽⁶⁾ Dokuments Nr. 875032.

⁽⁷⁾ Dokuments Nr. 905567.

⁽⁸⁾ Dokuments Nr. 908632.

⁽⁹⁾ Dokuments Nr. 908885.

- (5) Iestāde 2018. gada 6. jūnijā apsprieda šo jautājumu sīkāk sanāksmē ar Islandes iestādēm un uzņēmumu *Landsvirkjun*. Uzņēmums *Landsvirkjun* 2018. gada 7. jūnijā nosūtīja Iestādei papildu informāciju ⁽¹⁰⁾. Pēc sanāksmes un papildu informācijas saņemšanas no uzņēmuma *Landsvirkjun* Iestāde lūdza Islandes iestādēm sniegt papildu precizējumus ⁽¹¹⁾. Islandes iestādes 2018. gada 29. jūnija vēstulē nosūtīja prasīto informāciju ⁽¹²⁾.

2. PASĀKUMA APRAKSTS

2.1. Saņēmējs – uzņēmums *Landsvirkjun*

- (6) *Landsvirkjun* ir publiskās partnerības uzņēmums, kuru reglamentē Tiesību akts par *Landsvirkjun* ⁽¹³⁾. No 2007. gada 1. janvāra visas *Landsvirkjun* īpašumtiesības pārņēma Valsts kase. Uzņēmums *Landsvirkjun* pieder valstij – tieši ar Valsts kases starpniecību (99,9 %) un netieši ar *Eignarhlutir ehf.* starpniecību (0,1 %), kas ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kura pilnībā pieder Valsts kasei.

2.2. *Landsvirkjun* noslēgtie atvasināto instrumentu līgumi un valsts garantijas

- (7) Saskaņā ar Islandes iestāžu teikto ⁽¹⁴⁾ attiecībā uz uzņēmuma parāda portfeli *Landsvirkjun* ir pakļauts ārvalstu valūtas maiņas ("FX") un procentu likmju riskam. Lai kontrolētu un pārvaldītu šos riskus, *Landsvirkjun* izmanto dažādus atvasināto instrumentu līgumus.
- (8) Kā paskaidrots procedūras sākšanas lēmumā, Iestāde izskatīja šādus *Landsvirkjun* noslēgtos atvasināto instrumentu līgumus – FX mijmaiņas līgumus, FX iespējas līgumus un procentu likmju mijmaiņas līgumus ⁽¹⁵⁾. Procedūras sākšanas lēmumā Iestāde sniedza šo atvasināto instrumentu līgumu aprakstus, pamatojoties uz Islandes iestāžu skaidrojumiem ⁽¹⁶⁾.

2.3. Esošā atbalsta procedūra attiecībā uz valsts atbalstu, kas piešķirts, izsniedzot neierobežotas valsts garantijas

- (9) Ar 2006. gada 26. septembra vēstuli ⁽¹⁷⁾ Iestāde sāka 3. protokola II daļas 17. panta 2. punktā paredzēto procedūru esošo atbalsta pasākumu jomā attiecībā uz atsevišķiem pasākumiem par labu Islandes elektrouzņēmumiem, tostarp neierobežotām valsts garantijām uzņēmumam *Landsvirkjun*. Minētajā vēstulē Iestāde informēja Islandes iestādes par savu sākotnējo viedokli, ka šie pasākumi ietver esošu valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar EEZ līguma darbību.
- (10) Iestāde Lēmumā Nr. 302/09/COL ⁽¹⁸⁾ secināja, ka neierobežotā valsts garantija uzņēmumam *Landsvirkjun* ir esošs valsts atbalsts. Minētajā lēmumā Iestāde ierosināja Islandes iestādēm veikt likumdošanas, administratīvos un citus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu jebkādu nesaderīgu atbalstu, kura pamatā ir neierobežotas valsts garantijas izsniegšana uzņēmumam *Landsvirkjun*.
- (11) Islandes iestādes 2009. gada 8. augusta vēstulē ⁽¹⁹⁾ piekrita ierosinātajiem pasākumiem un pašas apņēmas informēt Iestādi par pasākumiem, ko tās veiks Lēmuma Nr. 302/09/COL īstenošanai. Pēc papildu informācijas apmaiņas ar Islandes iestādēm Iestāde Lēmumā Nr. 159/13/COL ⁽²⁰⁾ Islandes piekrišanu atbilstīgo pasākumu veikšanai attiecībā uz esošo atbalsta shēmu un izbeidza lietu.

3. OFICIĀLĀS IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRAS SĀKŠANAS PAMATOJUMS

- (12) Procedūras sākšanas lēmumā Iestāde izklāstīja savu sākotnējo viedokli par to, ka pastāv ar konkrētām garantijām saistīts atbalsts un ka šīs garantijas, iespējams, nesader ar EEZ līguma darbību.

⁽¹⁰⁾ Dokumenti Nr. 918376 un Nr. 918377.

⁽¹¹⁾ Dokumenti Nr. 917646 un Nr. 917656.

⁽¹²⁾ Dokumenti Nr. 920923 un Nr. 920925.

⁽¹³⁾ Grozītais Tiesību akts Nr. 42/1983 par *Landsvirkjun*.

⁽¹⁴⁾ Dokuments Nr. 793116.

⁽¹⁵⁾ Procedūras sākšanas lēmuma 14. punkts.

⁽¹⁶⁾ Procedūras sākšanas lēmuma I daļas 2.3.1., 2.3.2. un 2.3.3. iedaļa.

⁽¹⁷⁾ Dokuments Nr. 280834.

⁽¹⁸⁾ Iestādes 2009. gada 8. jūlija Lēmums Nr. 302/09/COL ierosināt atbilstīgus pasākumus attiecībā uz valsts atbalstu, kas piešķirts *Landsvirkjun* un *Orkuveita Reykjavíkur*.

⁽¹⁹⁾ Dokuments Nr. 527076.

⁽²⁰⁾ 2013. gada 24. aprīļa Lēmums Nr. 159/13/COL izbeigt lietu par esošu atbalstu, kas uzņēmumiem *Landsvirkjun* un *Orkuveita Reykjavíkur* tika piešķirts, izsniedzot neierobežotas valsts garantijas (OV C 237, 15.8.2013., 3. lpp., un EEZ papildinājums Nr. 45, 15.8.2013., 28. lpp.).

- (13) Saskaņā ar Iestādes sākotnējo viedokli konkrētās valsts garantijas bija izsniegtas uzņēmumam *Landsvirkjun* attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem vismaz kopš 2013. gada. Procedūras sākšanas lēmumā Iestāde paskaidroja, ka vairāki aspekti, kas nepieciešami valsts atbalsta novērtējumam saistībā ar garantijām uzņēmumam *Landsvirkjun* attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem, joprojām ir neskaidri ⁽²¹⁾.
- (14) Iestāde nevarēja izslēgt to, ka pastāv ar garantijām saistīts valsts atbalsts. Attiecībā uz ekonomiskajām priekšrocībām Iestāde sākotnēji uzskatīja, ka konkrētās garantijas neatbilst 3.2. punkta b), c) un d) apakšpunkta nosacījumiem valsts atbalsta pamatnostādnes par valsts garantijām ("garantiju pamatnostādnes") ⁽²²⁾ un ir priekšrocība valsts atbalsta noteikumu izpratnē. Iestāde izteica šaubas par to, vai garantijas var atzīt par saderīgām ar EEZ līguma darbību.
- (15) Islande un uzņēmums *Landsvirkjun* ir iesnieguši piezīmes gan par *Landsvirkjun* noslēgtajiem atvasināto instrumentu līgumiem, gan valsts garantijām. Piezīmju daļas, kas ir būtiskas šim lēmumam, apkopotas 4. un 5. iedaļā.

4. ISLANDES PIEZĪMES

4.1. Vispārīgas piezīmes par atvasināto instrumentu līgumiem un valsts garantijām

- (16) Atsaucoties uz procedūras sākšanas lēmuma 20. punktu ⁽²³⁾, Islande apgalvo, ka, pretēji tam, kas tika norādīts Iestādes 2016. gada 27. jūnija atgādinājuma vēstulē, uzņēmums *Landsvirkjun* spēja noslēgt riska ierobežošanas atvasināto instrumentu līgumus bez valsts garantijām. Atgādinājuma vēstulē paustais pretējais apgalvojums ir kļūda, ko tobrīd Islande nekonstatēja. Turklāt attiecīgais tiesiskais regulējums neuzliek uzņēmumam *Landsvirkjun* par pienākumu iegūt valsts garantiju, lai noslēgtu atvasinātā instrumenta līgumu. Uzņēmums *Landsvirkjun* katru gadu var pieteikties garantijai, kas attiecas uz riska ierobežošanas atvasinātajiem instrumentiem, līdz konkrētai kumulatīvai nominālvērtībai.
- (17) Atsaucoties uz procedūras sākšanas lēmuma 20., 24., 33. un 39. punktu ⁽²⁴⁾, Islande skaidro, ka garantijas drīzāk izsniedza finanšu un ekonomikas lietu ministrs, nevis Valsts parāda pārvalde ("*Government Debt Management – GDM*"), kas ir Centrālās bankas struktūrvienība Valsts kases un tirgus operāciju nodaļā. *GDM* ir uzticēti konkrēti, ar valsts garantijām saistīti uzdevumi, taču tas nenozīmē, ka *GDM* ir uzticēts šīs garantijas izsniegt ⁽²⁵⁾.

4.2. Valsts atbalsta esība

- (18) Islande neapstrīd nedz to, ka konkrētās valsts garantijas ir attiecināmas uz valsti, nedz arī to, ka selektīvas priekšrocības konstatēšanas gadījumā tās ir spējīgas izkropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp EEZ līguma līgumslēdzējām pusēm.
- (19) Tomēr Islande apstrīd Iestādes sākotnējo konstatējumu ⁽²⁶⁾, ka konkrētās garantijas varētu radīt uzņēmumam *Landsvirkjun* priekšrocības.
- (20) Saskaņā ar Islandes teikto attiecīgās garantijas ir inkaso garantijas, kurām saistībā ar uzņēmumu *Landsvirkjun* nav konkrētas vērtības. Pastāv tikai teorētiska iespēja iekasēt maksājumus no valsts. Islande apgalvo, ka uzņēmums *Landsvirkjun* slēdz atvasināto instrumentu līgumus tikai riska ierobežošanas nolūkos, t. i., lai samazinātu *Landsvirkjun* finanšu risku, ko rada pamatā esošie finanšu darījumi. To kā īpašnieks pieprasa valsts, kā arī direktoru padomes noteiktā *Landsvirkjun* riska pārvaldības politika. Islande arī apgalvo, ka *Landsvirkjun* slēdz atvasināto instrumentu līgumus bez valsts garantijas atbilstīgi noteikumiem, kas ir identiski garantēto līgumu noteikumiem.

⁽²¹⁾ Procedūras sākšanas lēmuma 24. punkts.

⁽²²⁾ OV L 105, 21.4.2011., 32. lpp., un EEZ papildinājums Nr. 23, 21.4.2011., 1. lpp.

⁽²³⁾ Saskaņā ar procedūras sākšanas lēmuma 20. punktu Iestāde bija sapratusi, ka 2016. gada 31. maija sanāksmē Islandes iestādes ir paskaidrojušas, ka *Landsvirkjun* nevarētu noslēgt riska ierobežošanas atvasināto instrumentu līgumus bez valsts garantijas.

⁽²⁴⁾ Procedūras sākšanas lēmuma 20., 24., 33. un 39. punktā ir atspoguļots Iestādes sākotnējais pieņēmums, ka konkrētās garantijas piešķir Valsts parāda pārvalde.

⁽²⁵⁾ Dokuments Nr. 875032.

⁽²⁶⁾ Procedūras sākšanas lēmuma 58. punkts.

4.3. Islandes tiesiskā regulējuma piemērojamība valsts garantiju jomā

- (21) Atsaucoties uz procedūras sākšanas lēmuma 65. punktu ⁽²⁷⁾, Islande apgalvo, ka konkrētās garantijas ietilpa tā tiesiskā regulējuma darbības jomā, uz kuru attiecas Iestādes lēmums Nr. 302/09/COL, gan pirms, gan pēc grozījumiem, kas izdarīti pēc minētā lēmuma pieņemšanas. Islande atsaucas uz korespondenci starp Iestādi un Islandes iestādēm, kura apliecina minēto skaidrojumu.

5. UZŅĒMUMA LANDSVIRKJUN PIEZĪMES ⁽²⁸⁾

5.1. Islandes tiesiskais regulējums valsts garantiju jomā attiecībā uz *Landsvirkjun*

- (22) Tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru uzņēmumam *Landsvirkjun* tiek izsniegtas valsts garantijas, pamatojas uz Tiesību aktu par valsts garantijām ⁽²⁹⁾ un Tiesību aktu par *Landsvirkjun*. Uzņēmums *Landsvirkjun* jau tika izveidots kā partnerība saskaņā ar iepriekš piemērojamo Tiesību aktu par *Landsvirkjun* ⁽³⁰⁾.
- (23) Saskaņā ar Valsts garantiju tiesību akta 1. pantu valsts nekad neizsniedz garantiju bez tiesiska pamata ⁽³¹⁾. Uzņēmuma *Landsvirkjun* gadījumā valsts garantiju juridiskais pamats ir Tiesību akts par *Landsvirkjun*. Saskaņā ar Tiesību aktu par *Landsvirkjun* pirms un pēc esošā atbalsta procedūras īpašnieku garantija ir inkaso garantija. Turklāt garantijas drīzāk izsniedz finanšu un ekonomikas lietu ministrs, nevis GDM.
- (24) Inkaso garantija atšķiras no parasti piemērojamiem saistību noteikumiem, kas attiecas uz partnerības uzņēmumu īpašniekiem. Saskaņā ar Tiesību aktu Nr. 50/2007 par partnerības uzņēmumiem īpašnieki ir atbildīgi par partnerības uzņēmuma saistībām, pamatojoties uz tiešu, neierobežotu un beznosacījumu garantiju, un tādējādi par visām uzņēmuma saistībām bez ierobežojumiem.
- (25) Saskaņā ar inkaso garantiju kreditoram pirms tiesvedības sākšanas pret valsti jāizmanto visi tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret *Landsvirkjun*. Praksē tas nozīmē, ka kreditoram jāpierāda tas, ka parādnieks ir maksātnespējīgs saskaņā ar Islandes tiesību aktu vispārīgajiem principiem. Tādējādi kreditoram būtu nepieciešama nesekmīga apķīlāšana vai pirms vērsšanās pie garantijas devēja oficiāli jāsāk Bankrota tiesību aktā izklāstītās procedūras (vai jāiesaistās tajās kopā ar citiem) ⁽³²⁾. Sakarā ar ļoti apgrūtināto un ilgstošu procedūru un prasību, ka pirms vērsšanās pie garantijas devēja attiecībā uz uzņēmumu tiek izmantoti visi līdzekļi, inkaso garantijai kreditoru skatījumā ir daudz mazāka vērtība. *Landsvirkjun* atsaucas arī uz Iestādes iepriekšējo praksi šajā jomā ⁽³³⁾.

5.2. Uzņēmuma *Landsvirkjun* atvasināto instrumentu līgumu izmantojums

- (26) Runājot par konkrētiem atvasināto instrumentu līgumiem, ko sedza valsts garantija, jānorāda, ka šie atvasināto instrumentu līgumi attiecas uz pamatā esošajām finansiālajām saistībām (aizdevumiem vai obligācijām), kas stājas spēkā pirms atbilstīgā pasākuma īstenošanas esošā atbalsta procedūras ietvaros ⁽³⁴⁾.
- (27) Uzņēmums *Landsvirkjun* norāda, ka tas strukturē savu finansējumu pilnīgā saskaņā ar standarta praksi, kas pastāv visās ESAO valstīs attiecībā uz lieliem uzņēmumiem, un ka atvasināto instrumentu līgumi veido neatņemamu riska pārvaldības daļu. *Landsvirkjun* ar darījumu partneriem slēdz ISDA jumta līgumus ⁽³⁵⁾, kuros izklāstīti standarta noteikumi, kas piemērojami visiem starp šīm pusēm noslēgtajiem atvasināto finanšu instrumentu darījumiem ⁽³⁶⁾.

⁽²⁷⁾ Saskaņā ar procedūras sākšanas lēmuma 65. punktu (atsaucoties uz I daļas 2.5. iedaļu) Iestāde sākotnēji uzskatīja, ka konkrētās garantijas neatbilst nedz Islandes grozītā tiesiskā regulējuma noteikumiem par valsts garantijām, nedz garantiju pamatnostādņiem. Jo īpaši nešķīta, ka uzņēmums *Landsvirkjun* maksā prēmiju, kas sedz priekšrocības, kuras tas bauda garantiju dēļ; šķīta, ka garantijas sedz vairāk nekā 80 % no visām neizpildītajām saistībām; kā arī fiksētas maksimālās summas un laika ierobežojumu dēļ nešķīta, ka garantijas ir saistītas ar konkrētiem finanšu darījumiem.

⁽²⁸⁾ Iestāde norāda, ka – kā paskaidrots 1. iedaļā – Islande piekrīt uzņēmuma *Landsvirkjun* iesniegtajām piezīmēm.

⁽²⁹⁾ Tiesību akts Nr. 121/1997.

⁽³⁰⁾ Uzņēmuma *Landsvirkjun* tulkots Tiesību akta Nr. 59/1965 1. pants: "Valdība un Reikjavīkas pilsētas dome izveidoja enerģētikas uzņēmumu *Landsvirkjun*. Šis uzņēmums ir neatkarīga juridiska persona, kurai ir neatkarīgs finanšu un grāmatvedības statuss. Tas atrodas un darbojas Reikjavīkā. *Landsvirkjun* ir valsts un Reikjavīkas pilsētas partnerības uzņēmums, un katrai partnerības pusei pieder puse no šā uzņēmuma. Katra puse ir atsevišķi atbildīga par visām uzņēmuma saistībām, bet to iekšējās saistības ir atkarīgas no īpašumtiesību daļas. Neviena no pusēm nevar izstāties no uzņēmuma bez otras puses piekrišanas."

⁽³¹⁾ Tas pats tika ieviests ar iepriekš piemērojamo Valsts garantiju tiesību aktu Nr. 37/1961.

⁽³²⁾ Dokumenti Nr. 874341 un Nr. 92092.

⁽³³⁾ Iestādes 2006. gada 19. jūlija Lēmums Nr. 227/06/COL attiecībā uz valsts atbalstu par labu *Farice hf.* (OV L 36, 5.2.2009., 69. lpp., un EEZ papildinājums Nr. 6, 5.2.2009., 9. lpp.).

⁽³⁴⁾ Dokuments Nr. 917656.

⁽³⁵⁾ ISDA jumta līgums ir standarta dokuments, ko regulāri izmanto, lai regulētu ārpusbiržas atvasināto finanšu instrumentu darījumus. ISDA jumta līgumu publicē Starptautiskā mijmaiņas darījumu un atvasināto finanšu instrumentu asociācija (*International Swaps and Derivatives Association – ISDA*).

⁽³⁶⁾ Dokuments Nr. 874341.

- (28) *Landsvirkjun* ir USD un citās valūtās izteiktas finansiālās saistības gan ar mainīgām, gan nemainīgām procentu likmēm⁽³⁷⁾. Tādēļ uzņēmums *Landsvirkjun* ir pakļauts FX un procentu likmju riskam. *Landsvirkjun* ierobežo šos riskus, izmantojot atvasināto instrumentu līgumus, lai konvertētu finanšu saistības, kas izteiktas citās valūtās, nevis USD (savā funkcionālajā valūtā kopš 2008. gada), uz USD un finanšu saistības ar mainīgām procentu likmēm uz nemainīgām procentu likmēm.
- (29) *Landsvirkjun* izmanto atvasināto instrumentu līgumus tikai riska ierobežošanas nolūkos⁽³⁸⁾. *Landsvirkjun* neslēdz atvasināto instrumentu līgumus spekulatīvu vai arbitrāžas nolūku dēļ⁽³⁹⁾. To, ka atvasināto instrumentu līgumus izmanto tikai riska ierobežošanai, ir noteicis arī *Landsvirkjun* īpašnieks – valsts. Lai apstiprinātu šos apgalvojumus, uzņēmums *Landsvirkjun* iesniedza iekšējus dokumentus un vēstules no sava īpašnieka⁽⁴⁰⁾.
- (30) Uzņēmums *Landsvirkjun* arī skaidro, ka tā politika ir neizmantot nekādas – ne privātas, ne valsts – garantijas darījumiem. Ņemot vērā valsts garantiju sistēmā veiktos grozījumus, *Landsvirkjun* sāka apspriest garantēto atvasināto instrumentu līgumu atjaunošanu, pēdējo valsts garantiju atceļot 2017. gada jūlijā⁽⁴¹⁾. *Landsvirkjun* spēj un tiešām arī slēdz atvasināto instrumentu līgumus bez valsts garantijām. Uzņēmums *Landsvirkjun* ir arī sniedzis pierādījumus par to, ka valsts garantiju atcelšana nebija par pamatu atvasināto instrumentu līgumu ekonomisko noteikumu grozījumiem⁽⁴²⁾.

5.3. Priekšrocību neesība

- (31) Uzņēmums *Landsvirkjun* uzskata, ka, izsniedzot valsts garantijas attiecībā uz konkrētajiem atvasināto instrumentu līgumiem, netika piešķirtas nekādas priekšrocības.
- (32) Pēc būtības riska ierobežošanas atvasinātais instruments samazinās riskantumu, kam vajadzētu samazināt prēmiju, kura samaksāta par garantiju, kas saistīta ar pamatā esošo darījumu. *Landsvirkjun* atgādina, ka neizpildīto atvasināto instrumentu līgumu grozīšana, lai atceltu valsts garantiju, uzņēmumam nav radījusi nekādas papildu izmaksas. Nosacījumi un prasības attiecībā uz *Landsvirkjun* finansējumu ar valsts garantiju vai bez tās nav mainījušies⁽⁴³⁾.
- (33) Uzņēmums *Landsvirkjun* ir iesniedzis divus ziņojumus par valsts garantiju ietekmi uz atvasināto instrumentu līgumiem⁽⁴⁴⁾. Saskaņā ar šiem ziņojumiem valsts garantiju ekonomiskās priekšrocības attiecībā uz atvasināto instrumentu portfeli vispār nepastāvēja.
- (34) Uzņēmums *Landsvirkjun* arī skaidro, ka laikposmā no 2010. gada līdz 2017. gadam tā skaidrās naudas apmērs sasniedza 142–287 miljonus USD. Šis lielais skaidrās naudas apmērs tika turēts likviditātes riska vajadzībām, t. i., kā rezerve neparedzētam riskam. Lielā likviditāte rada alternatīvās izmaksas, kas ir tieši saistītas ar prēmijām, kuras pašlaik tiek maksātas valstij. Uzņēmums varētu turēt nevis skaidru naudu, bet gan atpirkt obligācijas no tirgus un/vai iepriekš apmaksātus / amortizētus aizdevumus no to aizdevējiem. Tas ne tikai ietaupītu procentus, bet arī [0,1–2] % garantijas maksu, ko *Landsvirkjun* pašlaik maksā par garantētajām obligācijām un aizdevumiem.

6. VALSTS ATBALSTA ESĪBA

- (35) EEZ līguma 61. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja šajā līgumā nav noteikts citādi, jebkurš atbalsts, ko piešķir EK dalībvalstis, EBTA valstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas izkropļo vai draud izkropļot konkurenci par labu atsevišķiem uzņēmumiem vai atsevišķu preču ražošanai, ciktāl šāds atbalsts ietekmē tirdzniecību starp līgumslēdzējām pusēm, nav savienojams ar šā līguma darbību.”

- (36) Tādēļ, lai pasākumu kvalificētu kā atbalstu šā noteikuma izpratnē, ir jābūt izpildītiem šādiem kumulatīviem nosacījumiem: i) pasākumam jābūt valsts vai no valsts līdzekļiem piešķirtam, ii) tam jāpiešķir uzņēmumam priekšrocības, iii) tam jārada labvēlīgi apstākļi konkrētiem uzņēmumiem un iv) tam jāspēj izkropļot konkurenci un negatīvi ietekmēt tirdzniecību⁽⁴⁵⁾. Iestāde konstatē, ka ir lietderīgi sākt savu vērtējumu, nosakot, vai garantijas attiecībā uz konkrētajiem atvasināto instrumentu līgumiem piešķir uzņēmumam *Landsvirkjun* priekšrocības.

⁽³⁷⁾ Dokuments Nr. 908632.

⁽³⁸⁾ Dokuments Nr. 908632.

⁽³⁹⁾ Dokuments Nr. 874341.

⁽⁴⁰⁾ Dokuments Nr. 875032.

⁽⁴¹⁾ *Idem*.

⁽⁴²⁾ Dokumenti Nr. 908633 un Nr. 920923.

⁽⁴³⁾ Dokumenti Nr. 874341, 908633 un 920923.

⁽⁴⁴⁾ Dokumenti Nr. 874344 (*Zanders* ziņojums, 2017. gada septembris) un Nr. 874345 (*Summa* ziņojums, 2017. gada septembris).

⁽⁴⁵⁾ Tostarp sk. spriedumu *World Duty Free Group SA u. c.*, C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:981, 53. punkts.

6.1. Priekšrocības

6.1.1. Ievadpiezīmes

- (37) Iestāde piekrīt Islandes iestādēm un *Landsvirkjun*, ka uz konkrētajām garantijām attiecas Islandes tiesību akti par valsts garantijām, tostarp Tiesību akts par *Landsvirkjun*, kam tika piemērota esošā atbalsta procedūra ⁽⁴⁶⁾.
- (38) Pašreizējai oficiālajai izmeklēšanai, kas ierosināta ar procedūras sākšanas lēmumu, ir šaurāka ievirze nekā esošā atbalsta procedūrai, jo tā aptver tikai *Landsvirkjun* tiesību akta piemērošanu valsts garantijām, kas attiecas uz atsevišķiem atvasināto instrumentu līgumiem.
- (39) Procedūras sākšanas lēmumā Iestāde apšaubīja to, vai garantijas atbilst garantiju pamatnostādņu 3.2. punkta b), c) un d) apakšpunkta nosacījumiem ⁽⁴⁷⁾, kas ļautu izslēgt atbalsta esību ⁽⁴⁸⁾.
- (40) Neskarot jautājumu par to, vai ir ievēroti garantiju pamatnostādņēs izklāstītie nosacījumi par valsts atbalsta izslēgšanu, kā paskaidrots turpmāk, un pamatojoties uz informāciju, kas oficiālās izmeklēšanas gaitā saņemta no Islandes un *Landsvirkjun*, Iestāde konstatē, ka konkrētās valsts garantijas neradīja uzņēmumam *Landsvirkjun* priekšrocības ⁽⁴⁹⁾.

6.1.2. Priekšrocību izslēgšana no valsts garantijām attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem

- (41) Priekšrocība EEZ līguma 61. panta 1. punkta izpratnē ir ikviens saimnieciskais labums, ko uzņēmums nebūtu varējis gūt parastos tirgus apstākļos, tas ir, bez valsts iejaukšanās ⁽⁵⁰⁾. Iestāde ir vairākkārt uzsvērusi, ka garantija var būt priekšrocība atbilstīgi EEZ līguma 61. panta 1. punktam ⁽⁵¹⁾.
- (42) Garantijas priekšrocība ir tāda, ka ar šo garantiju saistīto risku uzņemas valsts. To, ka valsts uzņemas risku, parasti vajadzētu atlīdzināt, maksājot atbilstīgu prēmiju ⁽⁵²⁾. Tomēr saskaņā ar garantiju pamatnostādņēm, "ja individuāla garantija vai garantiju shēma, kurā valsts iesaistījies, nedod uzņēmumam nekādu priekšrocību, tā nav valsts atbalsts" ⁽⁵³⁾. Garantiju pamatnostādņu 3.2.–3.5. punktā izklāstīti nosacījumi par atbalsta izslēgšanu atsevišķās garantijās un garantiju shēmās. Saskaņā ar garantiju pamatnostādņu 3.6. punktu, "ja netiek nodrošināta atbilstība kādam no 3.2. līdz 3.5. punktā minētajiem nosacījumiem, tas nenozīmē, ka šādu garantiju vai shēmu automātiski uzskata par valsts atbalstu."
- (43) Pēc 2010. gada 1. janvāra *Landsvirkjun* ir izdevies apspriest ar atvasināto instrumentu līgumu darījumu partneriem valsts garantiju atcelšanu, un pēdējā šāda garantija tika atcelta 2017. gada jūlijā ⁽⁵⁴⁾. Kā liecina oficiālās izmeklēšanas laikā sniegtie pierādījumi, valsts garantiju atcelšana nemainīja atvasināto instrumentu līgumu ekonomiskos noteikumus ⁽⁵⁵⁾.
- (44) Iestāde uztver to, ka darījumu partneri bija gatavi atcelt valsts garantijas, neprasot labākus ekonomiskos noteikumus, kā norādi, ka garantijas neradīja uzņēmumam *Landsvirkjun* priekšrocības.
- (45) Turklāt uzņēmums *Landsvirkjun* nav izmantojis privātas garantijas, un, kā liecina oficiālās izmeklēšanas laikā sniegtā informācija, nav iespējams noteikt tirgus cenu garantijām, kas attiecas uz riska ierobežošanas atvasinātajiem instrumentiem.
- (46) Lai kvantitatīvi novērtētu garantijas piešķirtās iespējamās priekšrocības (ja tirgus cenu nevar noteikt), garantiju pamatnostādņēs ir paredzēts salīdzināt ekonomiskos noteikumus darījumam ar garantiju un bez tās ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁴⁶⁾ 4.3. un 5.1. iedaļa.

⁽⁴⁷⁾ Procedūras sākšanas lēmumā Iestāde neapšaubīja un tai nebija iemesla apšaubīt to, ka uzņēmums *Landsvirkjun* izpildīja garantiju pamatnostādņu 3.2. punkta a) nosacījumu, proti, to, ka aizņēmējam nedrīkst būt finansiālas grūtības.

⁽⁴⁸⁾ Procedūras sākšanas lēmuma II daļas 1.1.3. iedaļa.

⁽⁴⁹⁾ Iestāde norāda, ka šis secinājums attiecas tikai uz garantijām, kas aplūkotas procedūras sākšanas lēmumā un pašreizējā lēmumā, un neskar nekādas citas valsts garantijas, kas izsniegtas *Landsvirkjun* vai citiem uzņēmumiem.

⁽⁵⁰⁾ Sk., piemēram, spriedumu *SFEI* u. c., C-39/94, EU:C:1996:285, 60. punkts, un spriedumu *Spānija/Komisija*, C-342/96, EU:C:1999:210, 41. punkts.

⁽⁵¹⁾ To, ka priekšrocības pastāv, Iestāde ir konstatējusi, cita starpā, 2005. gada 15. jūlija Lēmumā Nr. 177/05/COL par valsts garantiju, kas izsniegta *Liechtensteinische Landesbank* (nav publicēts), un Lēmumā Nr. 227/06/COL attiecībā uz valsts atbalstu par labu *Farice hf.* (OV L 36, 5.2.2009., 69. lpp., un EEZ papildinājums Nr. 6, 5.2.2009., 9. lpp.).

⁽⁵²⁾ Garantiju pamatnostādņu 2.1. punkts.

⁽⁵³⁾ Garantiju pamatnostādņu 3.1. punkts.

⁽⁵⁴⁾ Dokuments Nr. 908632.

⁽⁵⁵⁾ 5.2. iedaļa.

⁽⁵⁶⁾ Garantiju pamatnostādņu 4.2. punkts.

- (47) Konkrēto valsts garantiju atcelšana nemainīja attiecīgo atvasināto instrumentu līgumu ekonomiskos noteikumus. Tāpēc nevar uzskatīt, ka garantijas rada priekšrocības uzņēmumam *Landsvirkjun*. Turklāt Iestādes rīcībā nav norāžu vai informācijas, kas liecinātu, ka tobrīd, kad valsts garantijas faktiski tika izsniegtas, attiecīgo atvasināto instrumentu līgumu ekonomiskie noteikumi būtu citādi bez valsts garantijām. Tādējādi Iestādei jāpieņem, ka valsts garantiju atcelšana (vai nepastāvēšana) nemainīja attiecīgo atvasināto instrumentu līgumu ekonomiskos noteikumus jebkurā šo garantiju pastāvēšanas posmā.
- (48) Secinājumu par to, ka garantijas, kas attiecas uz konkrētiem atvasināto instrumentu līgumiem, neradīja priekšrocības uzņēmumam *Landsvirkjun*, pamato arī 33. apsvērumā minētie ziņojumi. Jo īpaši *Zanders* (konsultāciju uzņēmums, kas specializējas finanšu pakalpojumos) *Landsvirkjun* uzdevumā analizēja *Landsvirkjun* turējumā esošo atvasināto instrumentu izlasi un aprēķināja šo atvasināto instrumentu līgumu attiecīgās normas⁽⁵⁷⁾. Ziņojumā tika norādīts, ka šādas normas, kas bija robežās no $[-2-2]$ līdz $[10-15]$ bāzes punktiem, atbilst tām normām, kuras novērotas līdzīgiem atvasināto instrumentu līgumiem, ko noslēguši uzņēmumi ar salīdzināmu kredītreitingu, kuri atšķirībā no *Landsvirkjun* neguva labumu no inkaso garantijas. Pamatojoties uz iepriekš minēto, *Zanders* ziņojumā secināts, ka caurmērā inkaso garantijas dēļ starp *Landsvirkjun* un citiem uzņēmumiem nepastāv cenu noteikšanas priekšrocības. Attiecīgi ziņojumā secināts, ka uzņēmums *Landsvirkjun* neguva ekonomisku labumu no šādas garantijas.
- (49) Cita konsultāciju uzņēmuma – *Summa Consulting slf* – ziņojumā attiecībā uz riska ierobežošanas atvasināto instrumentu cenu noteikšanu norādīts, ka, “ņemot vērā *Landsvirkjun* stabilo bilanci, labo likviditātes stāvokli un kredītu kvalitāti, ir maz ticams, ka valsts garantija vai tās neesība būtiski ietekmēs *Landsvirkjun* noslēdzamo atvasināto instrumentu līgumu cenu noteikšanu”⁽⁵⁸⁾.
- (50) Turklāt *Landsvirkjun* izmantoja garantētos atvasināto instrumentu līgumus tikai riska ierobežošanas nolūkos, t. i., lai konvertētu savas finanšu saistības, kas izteiktas citās valūtās, nevis USD (savā funkcionālajā valūtā kopš 2008. gada), uz USD un finanšu saistības ar mainīgām procentu likmēm uz nemainīgām procentu likmēm⁽⁵⁹⁾. Saskaņā ar oficiālās izmeklēšanas laikā iesniegto informāciju atbilstīgo pasākumu īstenošana esošā atbalsta procedūras gaitā sekmēja valsts garantiju ierobežošanu līdz 80 % no konkrēto atvasināto instrumentu līgumu vērtības un garantijas attiecībā uz riska ierobežošanas atvasinātajiem instrumentiem tika ierobežotas līdz konkrētai kumulatīvai nominālvērtībai⁽⁶⁰⁾. Tādējādi nevar teikt, ka uzņēmumu *Landsvirkjun* vai valsti kā tā garantijas devēju ir attiekušās neierobežotas saistības, kas izriet no šīm garantijām.
- (51) Turklāt saskaņā ar *Landsvirkjun* tiesību akta 1. pantu konkrētās garantijas ir inkaso garantijas. Saskaņā ar inkaso garantiju kreditoram pirms tiesvedības sākšanas pret valsti jāizmanto visi tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret *Landsvirkjun*⁽⁶¹⁾. Iestāde ir iepriekš secinājusi, ka, lai gan priekšrocības netiek izslēgtas, šāda veida garantija rada mazāku risku⁽⁶²⁾. Kā liecina *Landsvirkjun*, katru gadu laikposmā no 2010. gada līdz 2017. gadam uzņēmuma skaidrā nauda un tās ekvivalenti pārsniedza zaudējumus, kas reģistrēti saistībā ar garantētajiem atvasinātajiem instrumentiem⁽⁶³⁾. Tādējādi visi garantijas devēja riski tika samazināti.
- (52) Kā paskaidrots 36. apsvērumā, lai pasākums būtu valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta izpratnē, jābūt kumulatīvi izpildītiem visiem četriem nosacījumiem. Tā kā konkrētās garantijas nepiešķir uzņēmumam *Landsvirkjun* priekšrocības, novērtējums attiecībā uz citiem nosacījumiem nav jāveic.

7. SECINĀJUMS

- (53) Pamatojoties uz iepriekš minēto novērtējumu, Iestāde secina, ka valsts garantijas uzņēmumam *Landsvirkjun* attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem, lai ierobežotu *Landsvirkjun* ārvalstu valūtas maiņas risku un procentu likmju risku, no kurām pēdējā garantija tika atcelta 2017. gada jūlijā, nebija valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta izpratnē,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts garantijas uzņēmumam *Landsvirkjun* attiecībā uz atvasināto instrumentu līgumiem, lai ierobežotu *Landsvirkjun* ārvalstu valūtas maiņas risku un procentu likmju risku, no kurām pēdējā garantija tika atcelta 2017. gada jūlijā, nebija valsts atbalsts EEZ līguma 61. panta 1. punkta izpratnē.

⁽⁵⁷⁾ Dokuments Nr. 874344.

⁽⁵⁸⁾ Dokuments Nr. 874345.

⁽⁵⁹⁾ 5.2. iedaļa un dokuments Nr. 874345.

⁽⁶⁰⁾ Dokumenti Nr. 875032, Nr. 874341 un Nr. 908632.

⁽⁶¹⁾ 5.1. iedaļa.

⁽⁶²⁾ 34. zemsvītras piezīme.

⁽⁶³⁾ Dokuments Nr. 874345.

Ar šo oficiālā izmeklēšana tiek izbeigta.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Islandei.

3. pants

Autentisks ir tikai šā lēmuma teksts angļu valodā.

Briselē, 2018. gada 26. septembrī

EBTA Uzraudzības iestādes vārdā –

*priekšsēdētājs
atbildīgais kolēģijas
loceklis,*
Bente ANGELL-HANSEN

Kolēģijas loceklis

Frank J. BÜCHEL

Kolēģijas loceklis

Högni KRISTJÁNSSON

*līdzparakstījis Tieslietu un
administratīvo lietu nodaļas
direktora statusā,*
Carsten ZATSCHLER